

De loopbaan van een werkloze

Wat zijn de loopbaanpatronen van de werklozen? Wie blijft er werkloos en wie vindt er een job? De analyse van de loopbaanpatronen van de werklozen maakt het mogelijk om profielen op te stellen van personen die een groter risico lopen op langdurige werkloosheid en anderzijds van personen die snel uit de werkloosheid geraken. We bekijken de loopbaan van de volledig uitkeringsgerechtigde werklozen uit het tweede kwartaal van 1998 en volgen hun loopbaan tot en met het derde kwartaal van 2000. De analyse gebeurt op basis van het PMBA-bestand (Panel Mobiliteit Bevolking op Arbeidsleeftijd). Dit is een steekproef uit het Datawarehouse Arbeidsmarkt bij de Kruispuntbank Sociale Zekerheid. De steekproef bestaat uit 609 971 personen en is getrokken uit de beroepsbevolking.

Alvorens de loopbaan van de werklozen uit het tweede kwartaal van 1998 in kaart te brengen, is het nodig een beeld te krijgen van de verdeling van de werklozen in het startkwartaal om nadien de verschillende 'loopbanen' in perspectief te plaatsen. Tabel 1 toont de verdeling van de werkloze bevolking naar geslacht en leeftijd.

In het tweede kwartaal van 1998 zijn er meer werkloze vrouwen dan mannen. Van alle werklozen bevindt 57,8% zich in de leeftijdscategorie 25-49 jaar, 12,9% is tussen 15 en 24 jaar oud en een kleine 30% is tussen 50 en 64 jaar oud.

De werklozen in het tweede kwartaal van 1998

Tabel 1.

Werkloze bevolking naar geslacht en leeftijd (België; 2de kwartaal 1998)

	Verdeling (%)
Geslacht	
Mannen	43,5
Vrouwen	56,5
Leeftijd	
15-24 jaar	12,9
25-49 jaar	57,8
50-64 jaar	29,4
Totaal	100

Bron: PMBA-bestand (Bewerking Steunpunt WAV)

De loopbaan van een werkloze

Om de loopbaan van de werklozen te volgen, selecteerden we alle werklozen uit het tweede kwartaal van 1998 en volgden hen gedurende tien opeenvolgende kwartalen. Om hun loopbaan te construeren, werd gebruik gemaakt van negen mogelijke socio-economische posities (tabel 2). Dit resulteerde in een groot aantal verschillende sequenties. Een sequentie is een opeenvolging van tien verschillende socio-economische posities.

Om een zicht te krijgen op deze grote verscheidenheid in sequenties, werd gebruik gemaakt van de Optimal Matching analyse. Deze analysetechniek gaat na welke verschillende sequenties een gelijkaardig verloop kennen en maakt het mogelijk om de complexiteit te reduceren in een beperkt aantal groepen. Meer bepaald berekent Optimal Matching het verschil tussen de verschillende sequenties en

dit maakt het mogelijk om de sequenties in clusters te groeperen. In deze analyse zijn enkel de sequenties opgenomen die minimaal vijf keer voorkwamen. Dit komt overeen met 87,4% van de sequenties.

Tabel 2.

Socio-economische posities gebruikt in de analyse

1	Uitkeringsgerechtigde volledig werkloze
2	Geschorste werkloze
3	Plaatselijk Werkgelegenheidsagentschap
4	Loontrekkend en zelfstandig
5	Zelfstandig
6	Voltijds loontrekkend
7	Deeltijds loontrekkend
8	Andere loontrekkende
9	Niet-beroepsactief

Bron: PMBA-bestand (Bewerking Steunpunt WAV)

Als resultaat bekomen we acht verschillende clusters (tabel 3). De eerste cluster bevat personen die gedurende de tien kwartalen werkloos blijven. Deze cluster bevat 48,5% van de werklozen. De tweede cluster bevat personen die voornamelijk werkloos zijn, maar met een kleine onderbreking. Een onderbreking kan zowel werk zijn als niet-beroepsactiviteit. Het gaat om 14,7% van de werklozen uit het tweede kwartaal van 1998. Op het eerste zicht lijkt de groep werklozen dus weinig mo-

biel en geraakt ze niet makkelijk uit de werkloosheid. De derde groep personen vindt een deeltijdse job (5,7%). De personen in cluster vier zijn tewerkgesteld als PWA (0,8%). Cluster vijf bevat personen die niet-beroepsactief worden (8%). De personen in de zesde cluster gaan van start met een zelfstandige activiteit (0,9%). Cluster zeven bevat een ietwat onstabiel patroon (1,3%). Het zijn personen die na hun werkloosheid wel aan het werk geraken, maar het gaat dan om een afwisseling tussen voltijds werk en deeltijds werk of tussen voltijds werk en niet-beroepsactiviteit. Daarnaast zitten ook personen met een uitzendopdracht in deze cluster. De laatste cluster vindt een job als voltijds loontrekkende (7,4%) en behoudt deze positie gedurende de meerderheid van de tien geobserveerde kwartalen.

In vergelijking met vrouwen blijven mannen vaker de hele periode werkloos, maar meer vrouwen dan mannen zijn in de beschouwde periode overwegend werkloos. Bekijken we de eerste twee groepen samen dan bekomen we een gelijk percentage voor mannen (63,3%) en vrouwen (63,2%). Vrouwen hebben meer kans om een deeltijdse job te vinden dan mannen. Mannen hebben dan weer meer kans om een voltijdse job te vinden in vergelijking met vrouwen.

De kans om werkloos te blijven, neemt toe naarmate men ouder wordt. Niet minder dan 76,8% van de 50-64-jarigen blijft werkloos gedurende de tien ge-

Tabel 3.

Verdeling van de clusters naar geslacht en leeftijd (België; 2de kwartaal 1998 – 3de kwartaal 2000)

%	Totaal	Mannen	Vrouwen	15-24 jaar	25-49 jaar	50-64 jaar	
1	Altijd werkloos	48,5	51,2	46,5	18,7	40,8	76,8
2	Overwegend werkloos	14,7	12,1	16,7	20,3	16,8	8,2
3	Deeltijds loontrekkend	5,7	3,0	7,8	8,8	7,7	0,5
4	PWA	0,8	0,2	1,2	0,1	1,3	0,0
5	Niet-beroepsactief	8,0	7,3	8,5	4,4	6,7	12,2
6	Zelfstandig	0,9	1,1	0,7	1,3	1,1	0,2
7	Onstabiel werkend	1,3	1,7	0,9	2,8	1,6	0,1
8	Voltijds loontrekkend	7,4	11,0	4,7	15,4	9,0	0,8
	Restgroep	12,6	12,3	12,9	28,2	15,0	1,1
	Totaal	100	100	100	100	100	100

Bron: PMBA-bestand (Bewerking Steunpunt WAV)

observeerde kwartalen. Dit heeft te maken met het feit dat de vrijgestelde oudere werklozen in het PMBA-bestand bij de werklozen gerekend worden. In de praktijk wordt dit statuut gebruikt als een vorm van vervroegde pensionering. Dit verklaart het hoge percentage van oudere werklozen die werkloos blijven of niet-beroepsactief worden. Bij de 15-24-jarigen blijft slechts 18,7% de hele periode werkloos. Jongeren hebben wel meer kans om overwegend werkloos te zijn, dus afgewisseld met een of meer tijdelijke jobs, maar ze hebben ook meer kans dan de andere leeftijdscategorieën om een job te vinden als voltijds of deeltijds loontrekende.

Zoals reeds gezegd, bevat de restgroep de sequenties die minder dan vijf keer voorkomen. We veronderstellen dat de sequenties uit de restgroep redelijk onstabiel zijn. Het blijkt ook dat de restgroep groter is bij de jongeren (28,2%). Dergelijke onstabiele loopbaanpatronen zijn kenmerkend voor jongeren. Zij zijn nog op zoek naar hun weg op de arbeidsmarkt.

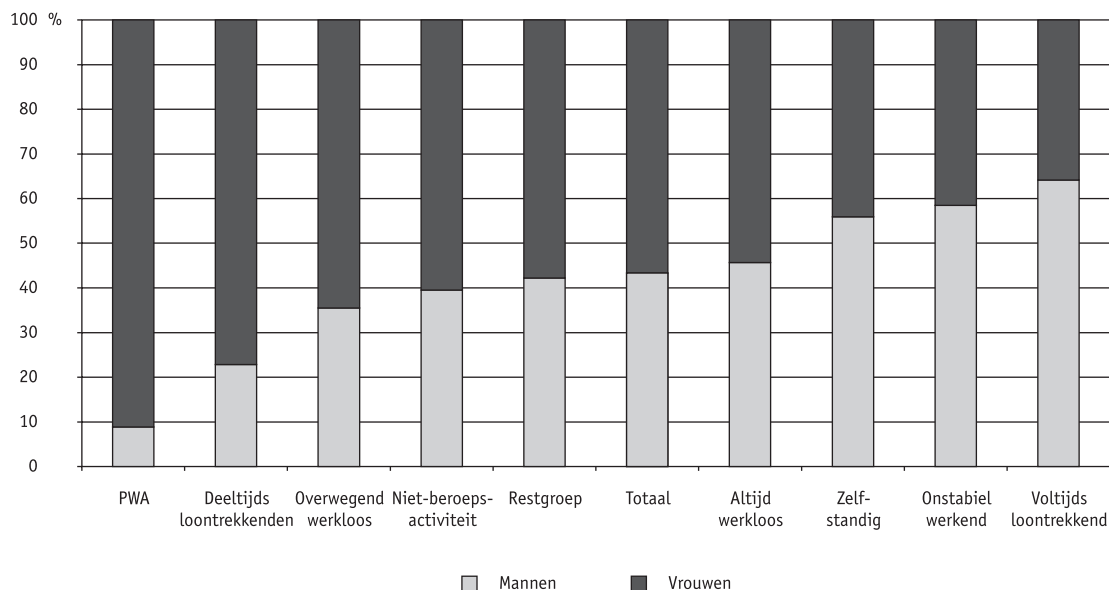
Het aandeel van bepaalde groepen in elke cluster

Een andere manier om de loopbaanpatronen te bekijken, is te kijken naar het aandeel van bepaalde groepen in elke cluster. Figuur 1 toont het aandeel mannen en vrouwen in elke cluster. De clusters aan de linkerkant van de totale verdeling vertonen een oververtegenwoordiging van vrouwen. In de clusters aan de rechterkant zijn de mannen oververtegenwoordigd.

Zoals reeds gezegd, bestaat de totale groep werklozen uit meer vrouwen dan mannen. De cluster van de PWA geeft een te verwachten beeld. Vrouwen zijn hier sterk oververtegenwoordigd aangezien zij vaker dan mannen gebruik maken van dit activeringsprogramma. Ook te verwachten: de cluster van de deeltijds loontrekkenden bevat meer vrouwen dan gemiddeld. Mannen hebben meer kans om het contact met de arbeidsmarkt te behouden. Ze zijn oververtegenwoordigd in de clusters van de zelfstandigen, de voltijds loontrekkenden en de onstabiele werkers. Hoewel deze laatste categorie een eerder precare positie weergeeft, zijn deze

Figuur 1.

Aandeel mannen en vrouwen in elke cluster (België; 2de kwartaal 1998 – 3de kwartaal 2000)

Bron: PMBA-bestand (Bewerking Steunpunt WAV)

personen gedurende de geobserveerde periode wel steeds een aantal kwartalen aan het werk. Ver-
rassend is dat mannen ook oververtegenwoordigd
zijn in de cluster die altijd werkloos blijft. Het ver-
schil met de totale verdeling tussen mannen en
vrouwen is echter klein. Dit kan verklaard worden
door het feit dat de mannen oververtegenwoordigd
zijn in het totaal aantal oudere werklozen waarvan
een groot deel zich bevindt in het systeem van de
vrijgestelde oudere werklozen.

Kijken we vervolgens naar het aandeel jongeren in
elke cluster (figuur 2). Ook hier is het aandeel jon-
geren in de totale groep werklozen aangegeven.

Jongeren zijn niet geneigd om lang werkloos te blij-
ven of om niet-beroepsactief te worden. Ook het
aandeel jongeren in een PWA-tewerkstelling is zeer
klein. De 15-24-jarigen zijn oververtegenwoordigd
in de clusters van onstabiele werkenden, de rest-
groep en de cluster die overwegend werkloos blijft.
Deze clusters worden gekenmerkt door een eerder
onstabiel patroon. Jongeren zoeken hun weg op de
arbeidsmarkt via tijdelijke jobs wat niet altijd een
makkelijke opdracht is. Nochtans zijn jongeren ook
oververtegenwoordigd in de clusters die een job

vinden, zij het voltijds, deeltijds of die aan de slag
gaan als zelfstandige. In een notendop, jongeren
hebben een goede kans op het vinden van een job,
ook al is het vaak een eerder tijdelijke job.

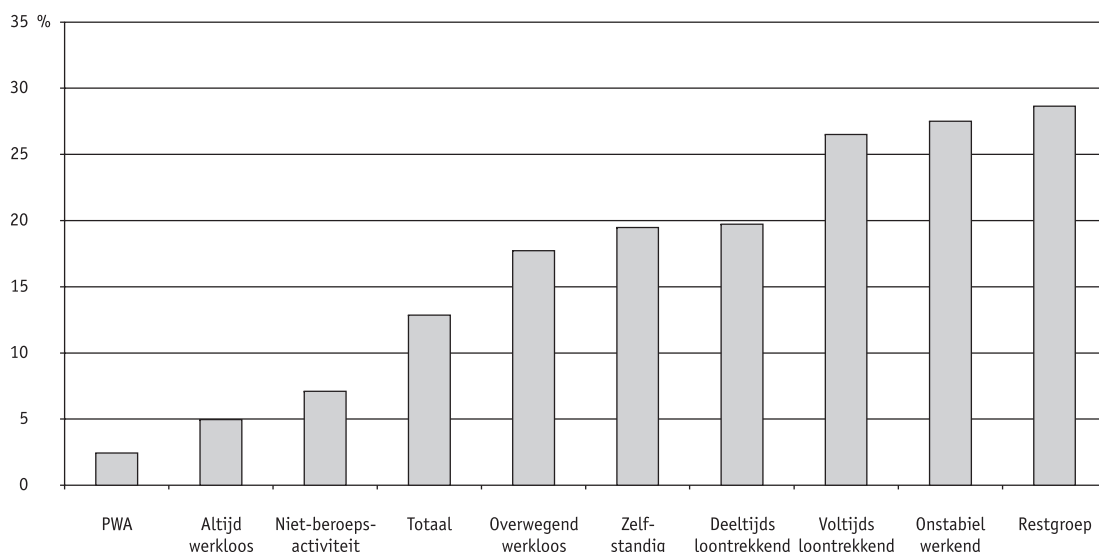
Een te verwachten patroon komt naar voor wan-
neer we kijken naar het aandeel 50-64-jarigen in
elke cluster in figuur 3. Ze zijn duidelijk onderver-
tegenwoordigd in de clusters die opnieuw in een
werkend statuut terecht komen. Als een oudere
persoon werkloos is, heeft hij meer kans om werk-
loos te blijven of niet-beroepsactief te worden. Dit
heeft, zoals reeds gezegd, ook te maken doordat de
oudere vrijgestelde werklozen meegerekend wor-
den bij de werklozen. Deze personen blijven
meestal in dit statuut tot ze officieel met pensioen
gaan.

Besluit

De Optimal Matching analyse laat toe een beeld te
schetsen van de verschillende loopbanen die werk-
lozen doorlopen. Er komen een aantal duidelijke
clusters naar voor die elk hun specifieke kenmer-
ken hebben. Op die manier krijgen we een beeld

Figuur 2.

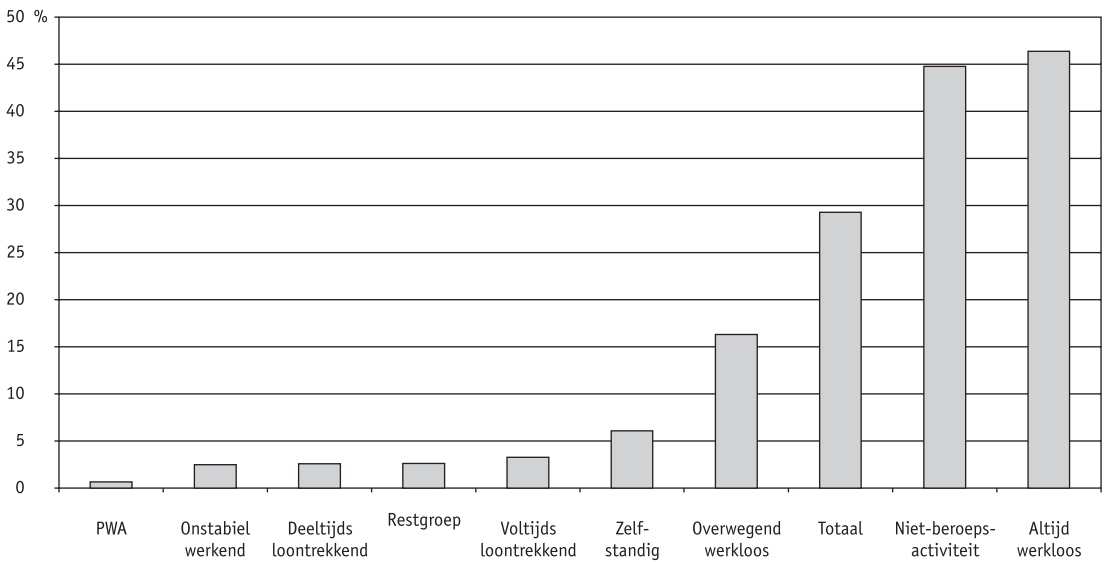
Het aandeel jongeren in elke cluster (15-24 jaar) (België; 2de kwartaal 1998 – 3de kwartaal 2000)

Bron: PMBA-bestand (Bewerking Steunpunt WAV)

Figuur 3.

Het aandeel ouderen (50-64 jaar) in elke cluster (België; 2de kwartaal 1998 – 3de kwartaal 2000)

Bron: PMBA-bestand (Bewerking Steunpunt WAV)

van wie meer kans heeft om opnieuw werk te vinden en wie in de langdurige werkloosheid gevangen raakt. In dit artikel werd enkel gekeken naar de verdeling naar geslacht en leeftijd, maar de analyse werd eveneens uitgevoerd naar andere kenmerken aanwezig in het PMBA-bestand, zoals bijvoorbeeld nationaliteit, woonplaats, gemiddeld dagloon, ...

Mieke Booghmans
Steunpunt WAV